

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2025 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в III кварталі 2025 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Тернопільської області** у III кварталі 2025 року свідчать, що, незважаючи на війну, брак кваліфікованих працівників, подорожчання сировини, матеріалів, енергоносіїв, а також курсовий чинник, респонденти **очікували зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні** та стримано оцінювали перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікувалася нижча інфляція та послаблення девальвації національної валюти.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 11.1% (у попередньому кварталі – 18.2%) (графік 1), у цілому по Україні – 6.1%;
- **повільніше зростання цін на товари та послуги:** 70.0% респондентів очікували, що зростання цін не перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 63.6%), у цілому по Україні – 42.1%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називали витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют (два чинника, зазначених вище, відмітили 90% респондентів), воєнні дії та їх наслідки, а також ціни на світових ринках (графік 2);
- **послаблення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікувало 60.0% респондентів (у попередньому кварталі – 81.8%), у цілому по Україні – 83.9%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 27.3%), у цілому по Україні – 1.7% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції, у тому числі на зовнішньому ринку вищими темпами:** баланси відповідей – 22.2% та 80.0% відповідно (у попередньому кварталі – 10.0% та 20.0% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 11.0% та 16.1% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт та вищі темпи зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – по 22.2% (у II кварталі 2025 року – 20.0% та 10.0% відповідно) (таблиця), у цілому по Україні – 0.0% та 4.3% відповідно;
- **збільшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – 10.0% (у попередньому кварталі – 0.0%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 4.4%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства, вищими темпами:** баланс відповідей – 80.0% і 55.6% відповідно (у попередньому кварталі – 63.6% і 40.0% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливали ціни на сировину, матеріали, енергоносії, вартість трудових ресурсів, ціни на світових ринках та курс гривні до іноземних валют (вплив останніх двох чинників посилювався) (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 55.6% і 77.8% відповідно (у II кварталі 2025 року – 50.0% і 60.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали воєнні дії та їх наслідки, брак кваліфікованих працівників, занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також значні коливання курсу гривні щодо інших валют (вплив чинника посилювався) (графік 5).

Очікування підприємств **щодо потреб у позикових коштах** найближчим часом **залишаться без змін** (графік 8). Респонденти, які планували брати банківські кредити (70.0%), надавали перевагу запозиченням у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом пом'якшилися (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називали занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, надмірні вимоги до застави та значні коливання курсу гривні щодо інших валют (вплив чинника посилювався) (графік 10).

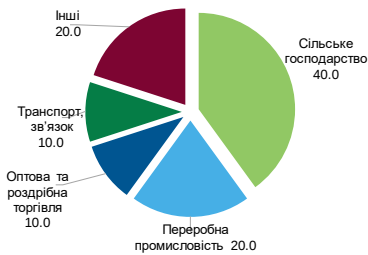
Усі респонденти області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

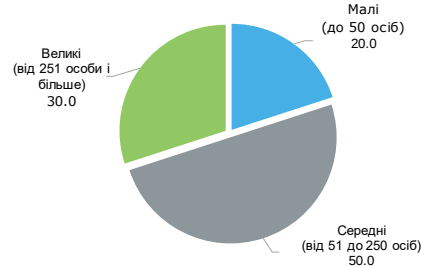
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств значно поліпшився й оцінювався як добрий:** баланс відповідей – 40.0% (найвищі оцінки серед регіонів) (у попередньому кварталі – 0.0%), у цілому по Україні – «мінус» 4.5%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився й оцінювався як вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 14.3% (у попередньому кварталі – 0.0%);
- **підприємства області працювали на межі виробничих потужностей:** баланс відповідей – 0.0% (у II кварталі 2025 року – 20.0%).

Паспорт вибірки^{1, 2}

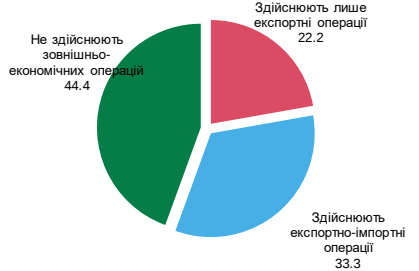
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

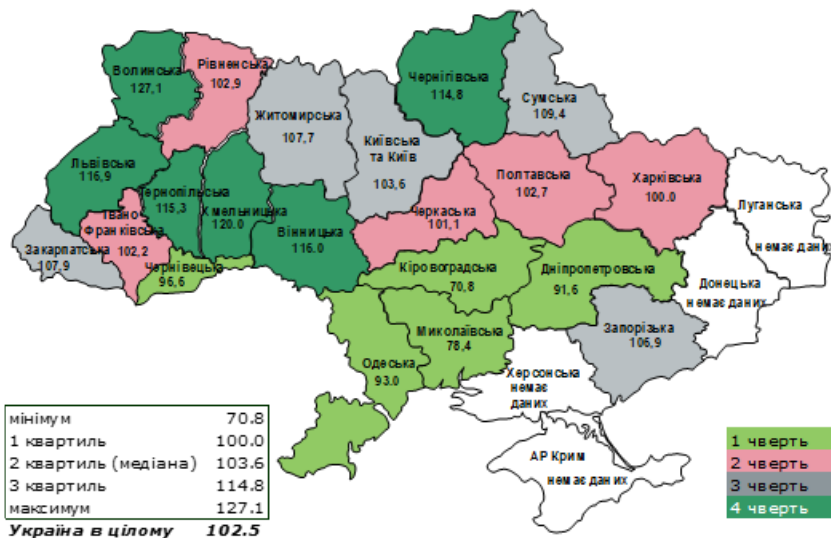

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 липня – 25 серпня 2025 року;
- опитано всього 10 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значень показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

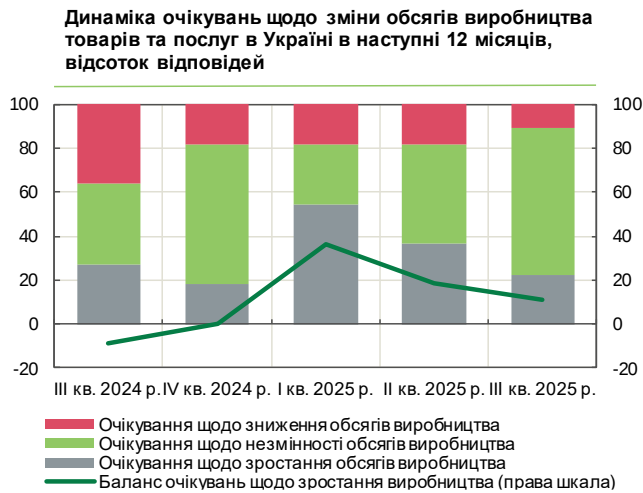
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.	I кв. 2025 р.	II кв. 2025 р.	III кв. 2025 р.
фінансово-економічного стану	-18.2	0.0	0.0	27.3	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	0.0	20.0	30.0	10.0	22.2
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	9.1	30.0	50.0	20.0	22.2
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	9.1	30.0	50.0	10.0	22.2
кількості працівників	0.0	9.1	0.0	0.0	10.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

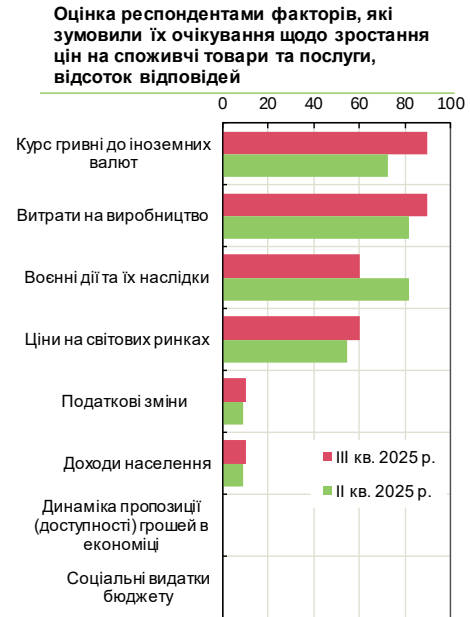
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

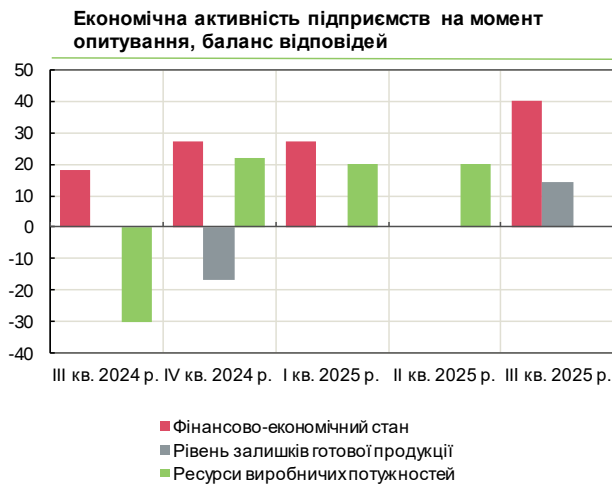
Графік 1

Графік 2

Графік 3

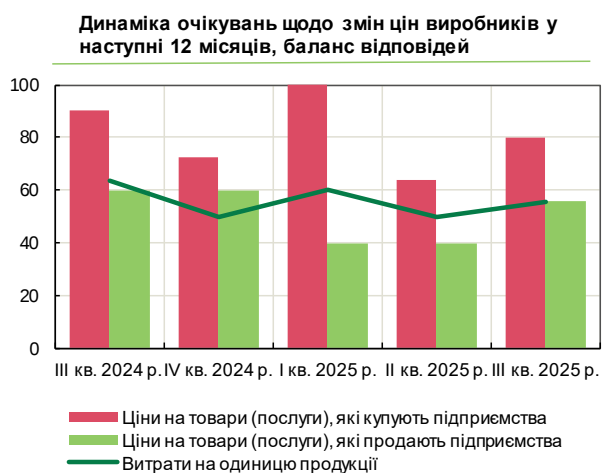
Графік 4

Графік 5

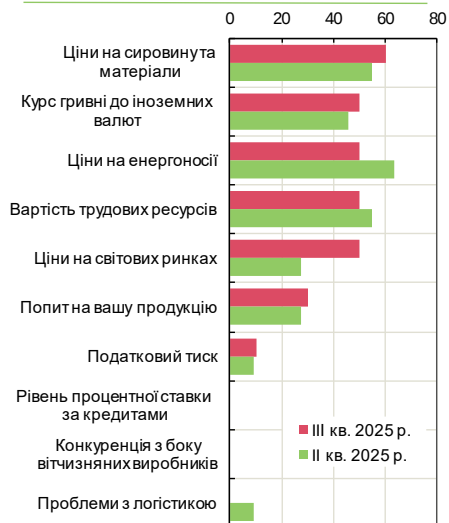

Графік 6

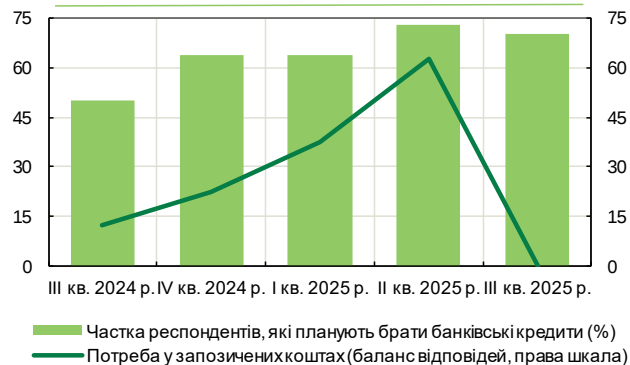
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

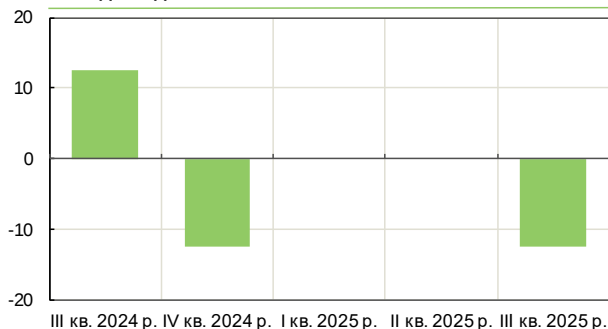
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які змусили підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

